

Steinerpedagogikk

Anne-Mette Stabel og Henrik Holm

Steinerhøyskolen

See English text below.

— *For første Gang, for første Gang, Det giver mangen Smaating Rang*, skrev Henrik Wergeland i 1838 i fortalen til sitt syngespill *Campbellerne*. Et temanummer om steinerpedagogikk i et fagfelleverdert pedagogisk tidsskrift, kan kanskje ved første øyekast fremstå som en *småting*. Det er det ikke. Snarere er det en førstegangshendelse av *rang* i waldorf-steinerpedagogikkens 100-årige historie. Siden den første skolen inspirert av Rudolf Steiners ideer så dagens lys i Stuttgart i 1919, har denne alternative pedagogiske retningen fått stor utbredelse. På verdensbasis finnes det i dag mer enn 1000 waldorf-steinerskoler, og steinerpedagogikken er verdens største friskolebevegelse.

I løpet av disse 100 årene, er det publisert et stort antall artikler og bøker der skolens pedagogiske intensjoner og erfaringer er beskrevet. Og selv om Steiners tenkning er gjort til tema for studier, spesielt i Tyskland, finnes det relativt lite forskningsbasert kunnskap om steinerpedagogikken. Så vidt vi kjenner til har det i Norden ikke tidligere vært publisert noe temanummer om steinerpedagogikk i et fagfelleverdert tidsskrift. Få i det steinerpedagogiske miljøet har deltatt i pedagogisk utviklingsarbeid utenfor egne sirkler, enda færre steinerpedagoger har bragt steinerpedagogiske perspektiver inn i akademiske sammenhenger. Erfaringer fra den steinerpedagogiske praksistradisjonen er ikke benyttet i utredninger eller forsøksvirksomhet for verken offentlige barnehager eller skoler.

Det steinerpedagogiske miljøet oppfattes som særpreget, form og farge på bygninger, materialvalg, skolens arbeidsmåter og læreplanens progresjon, skiller seg ut fra andre pedagogiske tradisjoner. Annerledesheten har ført til rosende omtale, men ofte er skolen likevel av mange blitt sett på som lukket og mest for spesielt interesserte.

En mulig årsak til steinerpedagogikkens marginale posisjon i forskningsfeltet, kan være dens idéhistoriske grunnlag. Allerede på Steiners tid ble hans åndsvitenskapelige forskning og resultatene av den, antroposofien eller menneskekunnskapen, betraktet som pseudovitenskap og uforenlig med akademisk virksomhet. Mange har opplevd Steiners arbeid som vanskelig tilgjengelig.

En annen årsak kan være steinerpedagogikkens status som *alternativ*. Når en virksomhet profilerer sitt arbeid som et alternativ, innebærer det en posisjonering i opposisjon til det man ønsker å være et alternativ til. I egne øyne oppfatter man seg som bedre, og internt i slike miljøer kan det utvikles en form for avstandstagen eller ikke-interesse overfor omverdenen. Hver for seg, og sammen, kan disse aspektene ha ført til at det har vært få felles arenaer der steinerpedagoger og pedagoger og forskere fra andre fagmiljøer har kunnet møtes.

Bildet som her er tegnet, er imidlertid i ferd med å endre seg. Ofte enn før blir steinerpedagoger invitert til å delta i debatter og seminar om fremtidens skole. Erfaringene fra 20 år med skolestart for 6-åringene i den offentlige skolen og debatten rundt reformen, førte til fornyet interesse for steinerskolens alternative måte forme 1. klasse på. Det har også skjedd en endring av den steinerpedagogiske utdanningen. Utdanningen har gått fra å være preget av seminartradisjonen der overføring av god praksis var det sentrale til en profesjonsutdanning som kombinerer formidling av den egenartede steinerpedagogiske praksistradisjonen med forskningsbasert kunnskap. Kritisk og kontekstuell lesning av både Steiner og annen pedagogisk litteratur har lenge vært en selvfølgelig del av undervisningen ved Steinerhøyskolen i Oslo. Det er nylig opprettet en egen avdeling for FOU-arbeid ved Steinerhøyskolen og flere forskningsprosjekter er startet. Steinerhøyskolen er en av få steinerpedagogiske utdanninger i verden med akkrediterte utdanningsprogrammer på bachelor- og masternivå, og fra og med våren 2019 samarbeider Steinerhøyskolen med OsloMet om en integrert 5-årig mastergrad for lærere med steinerpedagogikk. De ferdigutdannede kandidatene er godkjente for å arbeide både i den offentlige skolen og i steinerskolene. Samarbeidet vil forhåpentligvis føre til spennende faglig utveksling og nye arenaer for pedagogiske samtaler.

Når flere og ulike perspektiver bringes sammen i debatt, øker muligheten for at noe nytt kan oppstå. Det motvirker stagnasjon. Men det er krevende. Det fordrer kunnskap, interesse, god formuleringsevne, åpenhet og bevegelighet, og ikke minst villighet til å utsette seg for kritikk og radikale nylesninger av steinerpedagogikkens teori og praksis. Ekte meningsutveksling rommer risiko, etablerte posisjoner kan settes på spill, fordommer styrkes, eller knuses. Det kan også være åpnende, men det å håndtere uenighet, er en kunst.

Å vikle seg ut av det innforståtte, ta skrittet ut i åpent landskap og formulere erfaringer på nytt innenfor rammene av en ny kontekst, den fagfelleverderte artikkelen, er utfordrende. Den utfordringen er det mange andre profesjonsutdanninger som også har kjempet med. Steinerpedagogene er relativt nye i møtet med disse utfordringene, og steinerpedagogikkens idéhistoriske bakgrunn, som mange har opplevd det som vanskelig å formidle, har ikke gjort oppgaven enklere. Uavhengig av om man aksepterer, avviser eller finner Steiners synspunkter interessante, må man som forsker og forfatter håndtere dem.

De imponerbare dimensjonene i pedagogisk arbeid ligner kanskje litt på det som av Johan Sebastian Welhaven, Henrik Wergelands motdebattant, kalte «det uutsigelige».

Welhaven mente at slike aspekter er det bare diktere som kan uttrykke. Men også fagforfattere forsøker noen ganger, innenfor gjeldende rammer, å nærme seg det uut-sigelige. Det finnes i menneskemøter, derfor finnes det også i pedagogikken.

Vi er stolte over å kunne presentere sju artikler som på ulike måter belyser vik-tige steinerpedagogiske spørsmål. Vi håper artiklene i temanummeret vil bidra til økt interesse for steinerpedagogiske perspektiver på barn, skole, oppvekst og undervis-ning og ikke minst, at flere forskere ser muligheter for å forme forskningsprosjekter der steinerpedagogikk inngår.

God lesning!
Anne-Mette Stabel og Henrik Holm
Gjesteredaktører

Maria Øksnes
Redaktør

Steiner pedagogi

In 1838 Henrik Wergeland wrote the following lines as a prologue to his play *Campellene*: “For the first time, for the first time, it gives many small things rank.”

A special issue in Waldorf-Steiner pedagogy in a peer review journal might at first sight seem insignificant. However, it is not. It is a serious happening in the 100-year-old history of the Waldorf-Steiner pedagogy. Since the foundation of the first school inspired by Rudolf Steiner in 1919, this alternative pedagogy has developed and established in many countries, and worldwide there are today more than a thousand Waldorf-Steiner schools, making this school the world’s largest alternative school movement.

During these 100 years, a number of articles and books have been published, discussing the pedagogy and the intentions of the school. And although Steiner’s thoughts has been studied, in particular in Germany, there is a lack of research-based knowledge of the Waldorf-Steiner pedagogy. Rather few from the this pedagogical tradition have engaged in pedagogical research outside their own circles, and even fewer have brought the Waldorf-Steiner pedagogy in to an academic context.

The Waldorf-Steiner schools stand out from other pedagogies, with its focus on the shape and colour of buildings, choices of materials, methods and their curriculum. These differences have led to praise, but has also made it seem enclosed and only relevant for those who take a special interest in Waldorf Steiner pedagogy.

One of the reasons why Waldorf-Steiner pedagogy has only a marginal place within the research field, could be explained by it’s historical foundation. In his own time, Steiner’s spiritual science research was seen as pseudoscience and not compatible with academic traditions. Many have also regarded Steiner’s work as inaccessible.

Another reason why this pedagogy is marginally represented in the research field could be its status as *alternative*. When something profiles on it’s being as an

alternative, it will entail a positioning in opposition from something else. One might see the alternative as better, and this may increase the gap between what is considered traditional and what is considered alternative, therefore making it difficult to create a common space where Waldorf Steiner pedagogy can interact with other pedagogies.

However, this picture is about to change. Waldorf-Steiner pedagogues are more often invited in debates of the school of the future, and the recent debate relating to the evaluation of schools for 6-year olds in Norway (which commenced 20 years back), caused renewed interest in the Waldorf-Steiner school's way of organising first graders.

There has also been a renewal of the Waldorf-Steiner teacher education. It has gone from being practise-based to becoming a professional education combining the Steiner philosophy with research-based knowledge.

Recently a FOU-department was established at the Rudolf Steiner University College in Oslo, and a new and exciting collaboration between OsloMet and Rudolf Steiner University College has commenced from spring 2019. Hopefully, this will lead to professional exchange of knowledge, and new arenas for pedagogical conversations.

When different perspectives meet, it can lead to something completely new. It counteracts stagnation. However, bringing new perspectives is challenging, and requires knowledge, interest, being articulate and an open mind, and it also entails being exposed for criticism and radical readings of one's own material. It is not easy to handle disagreements.

Moving away from the established into a new landscape of experience and articulation, to fit into the frames of the peer reviewed article, is also challenging. Other professions have also met this challenge. The Waldorf-Steiner pedagogues have found these new formats difficult, and the historical foundation of the pedagogy, that has sometimes been hard to define, has not made it any easier. As a writer and a researcher, you need to handle the Steiner viewpoint, regardless of whether you accept, discard or find these viewpoints interesting.

The imponderable dimensions of pedagogical work might resemble what Johan Sebastian Welhaven called "the inexpressible". Welhaven thought these aspects were limited for poets only. However, academic writers sometimes try to approach "the inexpressible". It can be found where people meet, and therefore also in the field of pedagogy.

We are proud to be able to present seven articles that all shed light on central issues from the Waldorf-Steiner pedagogy. We hope the articles of this special issue will contribute to increase the interest for this alternative pedagogy and its view on children, schools, growing up and teaching, and we also hope that more researchers will become interested in doing research on Waldorf-Steiner pedagogy.

Happy reading!